

AKÁ BOLA ÚRODA?

SCÉNICKÁ ŽATVA MARTIN 24. – 28. 8. 2009

Scénická žatva v Martine je festival, ktorý by mal priniesť svedectvo o tom, aká bola úroda v danom roku. Na základe prehliadkových predstavení však nemožno vyniesť kategorické sudy, pretože tu sa prezentuje iba to najlepšie, čo sa urodilo, teda špičkové inscenácie sezóny, takpovediac smotana. Odpoveď na otázku, aká teda bola úroda, treba skôr hľadať v poznani krajských a celoslovenských prehliadok; tie naozaj vydávajú pravdivé svedectvo. Súdiac podľa toho, čo uverejnil aj tento časopis, rok 2009 sa nezapiše zlatými písmenami do dejín amatérskeho divadla na Slovensku. Potvrdzujú sa len zrejme fakty, že ochotníctvo si udržuje prinajmenšom solidnú škálu divadelného prejavu a potom fakt, čo badáme už niekoľko rokov – slovenské neprofesionálne divadlo sa výrazne omladilo. Na javisku i v hľadisku. Z toho vyplýva niekoľko súvislostí: v publiku neobyčajná vďačnosť a ústretovosť voči takmer každej inscenácii; reaguje sa búrlivo na každú komickú drobnosť a celkový zmysel diela, pravdepodobne, zostáva v úzadí. Na scéne zasa tento fakt hovorí o tom, že najsilnejší je priklon k malým – rozsahom i zmyslom – scénickým formám. Je to logické, pretože tzv. veľké hry akosi vyšli z módy a zrejme na ich zvládnutie nie je dost síl a odvahy. Napokon vlna postmoderny, ba aj postdramatického divadla už naplno zasiahla aj amatérske divadlo. Na jednom zo seminárov člen poroty, profesor Jan Cisař z pražskej DAMU položil otázku: Čo vlastne chceme od divadla, čo od neho očakávame?! Bez všetkých pochybností táto otázka nestojí len pred profesionálnym divadlom vari na celom svete, ale aj

pred divadlom neprofesionálnym. Má za niečo bojovať, či bojovať proti niečomu? Má iba zabávať? Má vyznávať nejaké hodnoty, alebo si ich zvyšky v súčasnom svete nevšímať? Je divadlo iba prostriedok ušľachtileho trávenia voľného času a sebarealizácie?

Ani Scénická žatva nedala na tieto sugestívne otázky odpoveď. Aj ochotnícke divadlo je na križovatke a zatiaľ nevedno, ktorým smerom sa vydá, aká bude jeho generálna línia. Veď sme sa tam stretli s rôznymi typmi inscenačnej tvorby a sotva možno tvrdiť, čo prevažovalo. Bezpochyby prevažovali mladí. V ich tvorbe zaznievajú už niekoľko sezón pochmúrne tóny, konštatujúce nevládnosť tohto sveta, stratu komunikácie medzi ľuďmi, nárast surovosti a šalbierstva. Tohto roku sa však objavili aj harmonizujúce farby, akoby si mladí na všetko zlé a podozrivé zvykali, alebo – a to by bolo omnoho optimistickéjšie a verme, že vývin to potvrdí – objavujú v tej záľaha chmúrnosti aj radosti života, jeho vládnejšiu tvár a lepších ľudí. Takou inscenáciou bolo napr. dielo *Z. Šmatlákovej, D. Pištánskej a O. Böhma Krajina Divadla mladých Šest Pé z Partizánskeho*, putovanie skupiny ľudí zázračným autobusom do lepších krajín, kde si každý môže nájsť splnenie svojho sna, túžby a predstavy o dobre. (Škoda len, že autori inscenácie ju stavali na voľnom rozprávaní a nevyužili potenciálnu dramatickosť situácií.) Zdá sa, že proti chorobám dnešnej civilizácie hľadajú ochotnícki tvorcovia liek v humore. Našťastie, nie v estrádnom vtípkovaní, ale v humore ako spôsobe života a vnímania sveta. Sem možno zaradiť aj *Detektívny kurz Sherlocka H. bratislavského súboru LANO* v réžii M. Paľkovej, *MoDRé TRaky z Vrábel'* s Foltánovou réžiou textu *A. Veteranyiovej Prečo sa dieťa varí v kaši*, i Farkašovej bábkarskú inscenáciu *Dvanásť jednou ranou BS Icirí-Picirí z Bratislavy*, nominovanej z celoštátnej prehliadky detských a divadelných súborov Podunajská jar, ktorá je fórom maďarských ochotníkov. Princípy hravosti sa u nás na amatérskej scéne udomácnili už dávno, prinajmenšom od konca šesťdesiatych rokov. Priniesli prakticky zánik detského divadla ako zmenšeniny divadla dospelých. Popri vynikajúcich výsledkoch sa však objavili aj scénické pokusy, ktoré detskú hru využili iba ako zámienku. Dodnes sa svária – a na vrcholných prehliadkach to vidno ešte zreteľnejšie – postupy pedagogické s inscenačnými, teda či proces je dôležitejší (vychováva, rozvíja, inšpiruje) než výsledný tvar. Tak dostávajú niektoré javiskové opusy charakter milej a príjemnej študijnej etudy, ktorá ale neraz rezignuje na hlbšiu výpoveď. V Martine takou bola napríklad etuda *Tria Famosis z Košíc*, v ktorej jediný herec Ondrej Matej pôvabne rozohral maličký príbeh o tom, ako červíky lovia jablko, ale aj *Silák* detského súboru *Búrka zo Stropkova*, v ktorom *Helena Khwaja* rozohrala až pantomimickými

prostriedkami zápas dievčaťa s neznámymi silami v uzavretom priestore. Aj známe *Divadlo Alterna* prispelo do programu SŽ pantomimickou grotesknou etudou *Môj kamarát*. Ludo Janský, inak šampión v karate, predviedol v réžii Mariana Lacka výstup krotiteľa dravej šelmy. Vtipne, pohybovo vyspelo. Ale viac – ako aj iné – to nebolo. Viditeľnú početnú prevahu na SŽ už mali detské súbory a súbory základných umeleckých škôl. O prekonanie rozporu medzi pedagogickým a inscenačným postupom v procese tvorby sa s nemalou sugestívitou pokúsilo *Divadlo poézie Lano pri ZUŠ J. Kresánka z Bratislavy*. Skúsená režisérka Alexandra Skořepová si vybrala časť starofinského eposu Kalevala. Inscenáciu nazvala *Spevy z Kalevaly* a usilovne hľadala metaforické inscenačné ekvivalenty k epickej poézii. Vznikla inscenácia poetická, s dobrými recitátorskými výkonmi, no trochu zahmlievajúca príbehové línie eposu.

Logicky menšie ambície mala inscenácia *Kmotra smrť a zázračný lekár* spracováajúca rozprávku P. Dobšinského. Nechýbal vtip, invencia, žiaľ, herectvo bolo trochu oznamovacie – napokon ide o deti z prvých tried ZUŠ, ktoré viedli ich staršie „kolegyne“ S. Vollmanová, D. Široká, D. Smiešková. Možno smelo predpokladať, že v súbore *Divadla u Zuzy Múzy pri SZUŠ Tralaškola v Nitre* majú o budúcnosť postarané.

P. Luptovský je už známy režisér a pedagóg detského divadla. *DDS Zrkadlo z Kremnice* tento raz prinieslo do Martina nevšednú kompozíciu. Začínala prednesom klasikov (Hviezdoslav, Puškin, Petöfi, Botto) študentkami, zhrnutými povinným čítaním. V rozmarnej inscenácii sa tri dievčiny stretnú s chronicky známym Žabiatkom E. Podjavorinskej, ktoré ich inšpiruje k nezvyčajným hrám a vyvážaniu. Cez túto prostučkú veršovanú rozprávočku nájdú cestu k poézii. Nie, nie je to učiteľsky mravoučná inscenácia, iba upozorňuje na zložité cesty k veľkým básnikom v ich veku. Nepochybne vyjadrovala ich generačný pocit, v ktorom hra je ešte zatiaľ dôležitejšia ako „nalievanie“ klasikov do detských hlavičiek. Aj názov kompozície je charakteristický: *Ó, bože, ako ja...* Hoci prišli z kubínskej súťaže detských recitačných kolektívov, divadelné prvky sa v nej dost výrazne presadili.

Dospelí divadelníci preukázali – vari logicky – aj väčšie ambície. Tu už neexistuje pedagogická snaha, cieľom je ucelený javiskový tvar a jeho vypovedacia hodnota. SŽ otváral súbor *Daxner z Tisovca* s neobyčajne odvážnym pokusom. Režisér Jaroslav Lacko siahol po veľdiele svetovej dramatiky a literatúry, po *Goetheho Faustovi*. Pravdže, dodajme hneď, po fragmentoch z Fausta. Príbehovo sa oprel o Urfausta, teda o príbeh Fausta a Margaréty, ktorý doplnil aj pasusmi z kompletneho diela. Vznikol akýsi gemersko-malohontský Faust, v ktorom

DS Daxner, Tisovec, J. W. Goethe - J. Lacko: Faust (Faust - K. Hruška, Grétko - R. Hodoňová).

sa na kozmologické a kozmogonické aspekty Goetheho diela nazerá akosi dedinskou optikou. Tá naivita pohľadu priviedla na javisko aj insitné výrazové prostriedky, akoby vytiahnuté z truhlic našich ochotníckych predkov. Režisér teda vedome rezignoval na filozofické hĺbky textového originálu a snoval trochu ironizujúci obraz o ľuďoch, pre ktorých sú mamona, moc a manipulácia večným pokušením a lákadlom.

Hra *Miloša Karáska Perón* mala pred rokmi úspešnú premiéru v Divadle A. Duchnoviča v Prešove. Po nej autor text prepísal, obohatil ho o filozofujúce dimenzie. Hry sa po prvý raz na slovenskom amatérskom javisku ujalo *Divadlo Kármán Szinház z Lučenca*. E. Lovasová ju preložila do maďarčiny, scénu navrhol Peter Jankú a réžie sa ujal skúsený Vladimír Sadílek. Tentoraz nezápasil s textom, neupravoval ho, ale plne sa mu oddal. Príbeh dvoch bezdomovcov, ktorí sa na svojej bezútešnej púti stretnú na staničnom peróne – svete, sa stal metaforou súčasného stavu civilizácie, v ktorej viazne komunikácia, strácajú sa hodnoty a ľudia sužuje sociálna bieda. Sadílek mal k dispozícii výborných hercov, najmä predstaviteľia Vincenta (Štefan Csák) a Kornela (Gabriel Erdélyi) na javisku Štúdia SKD excelovali. Ich konanie v absurdných situáciách bolo načisto konkrétne, vecné, dobre motivované, úsporne gestikulovali i v mizanscénach sa správili logicky. Aj ostatní, ktorí stvárňovali postavy aj spoza hraníc reality (Anjel, Nevesta a i.), zvládli jemne diferencovanú štylizáciu. (Lučenčania si niekoľkými hercami vypomohli hosťami z ochotníckeho súboru zo Šalgotárjánu.) Aj keď v hľadisku sedelo málo ľudí, ktorí vedeli po maďarsky, jazyková bariéra len čiastočne fungovala. Syty javiskový jazyk ju prekonával. Perón z Lučenca bol jednou z ozdôb festivalu.

Súbor Disk z Trnavy Kopánky je už mnoho rokov účastníkom SŽ a v Trnavskom kraji ešte stále nikto mu nedýcha na chrbát. *B. Uhlár* aj tentoraz zvolil jednoslovný názov svojej inscenácie, ktorá opäť vznikala metódou improvizácií – *Nádych*. Je to dosť ironický názov, lebo ani dekomponovaný príbeh starnúceho muža a vyzývavej mladice, premiešaný stručnými výjavmi z každodenného života nie je nádychom toho, kto prekročil už svoj zenit a ani súbor sa nenadýchol k novým polohám reflexie skutočností. Reflexia zostáva kritická, ibaže systém navrhovania banality na banalitu už nemá šokujúcu silu. Toto divadlo by sme mohli nazvať divadlom elementárnych častíc alebo panoptikom o hrôzach banality. Oproti dávny buričským polohám je aj toto len konštatovanie.

Dlhý názov *popradskej* inscenácie *Statky zmätky alebo Ako sa Gianni Schicchi cez posteľ k majetku dostal* je tak trochu pitoreskný. Konotuje Tajovského hru, hoci o ňu vôbec nejde, ba aj tá posteľ trochu zavádza, lebo nejde o mileneckú posteľ, ale o lôžko mŕtveho. Autorom textu je známy bábkár *Pavol Uher*, a on i traja režiséri a zároveň traja účinkujúci – Dušan Kubaň, Michal Novák a Vlado Benko sa inšpirovali komédiou dell'arte. Nie, nie je to novodobá podoba talianskej ľudovej komédie, inscenáciu iba ovial jej duch, t. j. nespútaná zábavnosť, množstvo humoru, prevlekov, gagov, zámen a nedorozumení. Pri tom všetkom a pri

Divadlo Commedia, Poprad, P. Uher: *Statky zmätky alebo ako sa Gianni Schicchi cez posteľ k majetku dostal*.

rozmarom komediálnom talente aktérov je to inscenácia, ktorá má vkus, disciplínu a invenciu. Príbeh z Danteho Božskej komédie na popradskom javisku ožil ako rýdzo rekreatívne divadlo, pri ktorom má divák v prvom rade pôžitok z vyvážania. Zdvihnutý prst veľkého humanistického básnika tu priveľmi nevyčníva, ale ani sa nestráca.

V. Benko účinkoval aj v ďalšej inscenácii zo Spiša, tentoraz „v drese“ *Levočskej divadelnej spoločnosti*, ktorá má síce k dispozícii krásne divadielko, no nemá hercov. Tak Ladislav Pěchy pozval Benka a spolu s ním našťudovali *Pastiera* na motívy prózy *V. Pankovčina*, monodrámu alebo možno presnejšie scénické rozprávanie o človeku milión (povedané s Hron-

ským), o človeku, ktorý prežil najrozličnejšie, zväčša neradostné peripetie, na staré kolená pasie družstevné jalovičky a nahlas medituje nad svetom a ľuďmi, zhovára sa s ufónmi, ktorí ho potešujú v jeho osamelosti. Benko v prvom rade neprehráva, má zmysel pre skratku, jednoduché, neopisné gesto, cíti priestor, a v jeho podaní dedinský pastier objíma veľké veci, ktoré sa zrazu stávajú bežnými či malými a malé každodennosti nadobúdajú rozmer – pre neho a podobných – veci veľkých, životne dôležitých. Žiadalo by sa povedať s R. Rollandom – dobrý človek ešte žije. Porota jednomyselne pririekla Cenu za tvorivý čin roka práve tejto jednoduchej a hlbavej inscenácii.

Divadelných účastníkov SŽ doplnilo šesť

Divadlo poézie Lano, Bratislava, *Spevy z Kalevaly*.

DS J. Kármána, Lučenec, M. Karásek: *Perón*. Vincent – Š. Csák, Kornel – G. Erdélyi.

recitátorov, najlepších z 54. ročníka Hviezdoslavovho Kubína. M. Struhár z Brezna, L. Lejková z Prešova, E. Palkovičová z Bratislavy, P. Náther z Bratislavy, A. Zemaníková z Banskej Bystrice (pokračovateľka v stopách svojho otca P. Zemanika) a P. Galdík z Rimavskej Soboty. Ukázali, že ani v časoch prudko sa rozvíjajúcej techniky a technickej komunikácie, slovenský prednes neustrnul, že zmysel pre stíšený hlas prózy či poézie ešte neumrel. Ich prednesy aj v celkom zmenených kontextoch, teda v rámci divadelnej prehliadky zaujali prienikom do textu i ozvláštnením slova.

Sériu vystúpení zahraničných súborov otvorili dve skupiny scénického tanca z Holandska. *Danstheater VOS z Amsterdamu*, ktorý hojne vystupuje v domovoch dôchodcov, dobre tanečne disponovaný súbor predviedol tanečno-pohybové variácie na tému lásky, priateľstva, rozlúčky, mladosti i staroby. *Dance company Joke de Heer z Enkhuizen* priniesla zaujímavú etudu, v ktorej sa reálny tanec prelína s nafilmovanými výjavmi, kde aktérky sa strácajú a nachádzajú raz v realí, inokedy v imaginárnom priestore.

Theater OO7 z macedónskeho Skopje si vybral poviedky a scény ruského avantgardistu *Daniila Charmsa* nie ako činohru, ale ako tanec, sériu tanečných scénok, ktoré sa v inscenácii zväčša dali identifikovať. Autorovo rebelantstvo, kritickosť, reflexia konkrétnej doby i z nej vyplývajúca absurdnosť v takejto podobe však akosi zmäkli. Inscenácia je skôr estétskym ako obsahovým gestom. Charms sa stal viac zámenkou ako najdôležitejšou súčasťou sérii scénických gesta inscenácie.

O *Zvěstování Bohunce Divadla Kámen z Prahy* píšeme v komentári o Jiráskovom Hronove. Minimalistické divadlo v pravom zmysle slova v slovenskom ochotníckom divadle nie je každodenný jav (pestuje ho dnes už profesionálne S. Daubnerová z Prievidze, nedávna ochotníčka). Publikum na SŽ 2009 sa však

mohlo zoznámiť s jednou z jeho podôb v inscenácii *Petra Macháčka*, ktorý takto pracuje už viac rokov.

Tohtoročná Scénická žatva bol príjemný festival. Dobré počasie, dobrá nálada, výborné situovanie predstavení do sál Slovenského komorného divadla (za čo SKD patrí vďaka a chvála; napokon dejiny ochotníckych festivalov sa začali práve tu v budove Národného domu v novembri 1923), plné hľadiská, pohotový Festivalový denník, ktorý redigovali mladí ľudia, kvalitná organizácia podujatia (projektový manažér Michal Ditte), potrebná a užitočná spolupráca DK Strojár a miestami aj zaujímavé inscenácie. To bola Scénická žatva 2009.

VLADIMÍR ŠTEFKO

Foto Filip Lašuf

FAKTY O SCÉNICKEJ ŽATVE

- V odbornej porote zasadali: doc. PhDr. Elena Knopová, PhD. zo SAV (predsedníčka), prof. PhDr. Jan Cisař, CSc. (DAMU, Praha), prof. PhDr. Vladimír Štefko, CSc. (VŠMU, Bratislava), Mgr. art. Peter Mankovecký a Mgr. Karol Horváth (SRO).
- Festivalový denník pripravovali: Mgr. Daria Fehérová (šéfredaktorka), Mgr. Miroslav Dacho, Mgr. Samuel Trnka. Stáli dopisovateľi: Mgr. Miriam Kičínová, Mgr. Lenka Džadíková.
- Scénická žatva mala aj svoju televíziu – programy pripravovali Mgr. art. Pavel Graus a Mgr. art. Lukáš Kodoň.
- Spoločnosť Jozefa Kronera na SŽ udelila Cenu Jozefa Kronera Ing. Štefanovi Orságovi z Prievidze za celoživotný prínos k hereckej tvorbe v neprofesionálnom divadle. Cenu odovzdal predseda spoločnosti prof. PhDr. Jozef Leikert, PhD.
- Národné osvetové centrum udelilo Poctu generálneho riaditeľa Národného osvetového

centra pri príležitosti 50. výročia založenia *Ochotníckemu divadelnému súboru Radosť z Trsteného pri Hornáde* za dlhodobé úspešné udržiavanie divadelných tradícií v košickom regióne.

Národné osvetové centrum udelilo Medailu Daniela Gabriela Licharda *Divadlu „G“ z Trebišova* pri jeho päťdesiatinách za výrazný podiel na rozvoji a šírení umeleckých hodnôt v ochotníckom divadle v miestnych a celoslovenských podmienkach, *DS Commedia z Popradu* pri príležitosti 40. výročia vzniku za dlhoročné a mnohostranné obohacovanie divadelníctva na Slovensku a v zahraničí, a pri príležitosti 60. výročia založenia Divadelného súboru Hron v Kozárovciach udelilo Medailu Daniela Gabriela Licharda aj *Ladislavovi Mrázovi* za dlhoročné a mnohostranné obohacovanie divadelníctva na Slovensku a v zahraničí.

• Cyklus vzdelávacích podujatí EDUART pokračoval v Martine štyrmi dielňami. Dielňu réžie a autorského divadla viedla Lucia Blašková (12 účastníkov). Dielňu pouličného divadla viedli Juraj Smutný a Mária Danadová (14 účastníkov), Dielňu základov hereckej tvorby viedol Vladimír Sadílek (12 účastníkov) a Dielňu pohybového divadla viedol Jaro Viňarský (10 účastníkov). V posledný deň festivalu sa aktéri dielni predstavili na javisku Národného domu s ukázkami svojej práce.

• Na záverečnom ceremoniáli festivalu vyhlásili Cenu za tvorivý čin roka – získala ho inscenácia *Levočskej divadelnej spoločnosti Pastier*, tvorcov V. Benka, V. Pankovčína L. Pěchyho.

Cenu *JERA.Sk* za najlepší autorský text roka 2009 získal kolektív súboru *DISK z Trnavy* pod vedením režiséra B. Uhlára za text k inscenácii *Nádych*.

• Návštevnosť na SŽ: predstavenia v hlavnom programe videlo 2 720 a v sprievodnom programe cca 2 000 divákov.

• Hlavný organizátor SŽ – Národné osvetové centrum; spoluorganizatori – mesto Martin, M'ART'IN – centrum kultúry, n. o., Žilinský samosprávny kraj, Turčianske kultúrne stredisko, Slovenské komorné divadlo, Matica slovenská, Slovenské stredisko AITA/IATA, Slovenská národná knižnica – Slovenské národné literárne múzeum, Rada pre neprofesionálne divadlo na Slovensku, Dom odborov Strojár, spol. s r. o.

Scénická žatva 2009 sa uskutočnila pod záštitou ministra kultúry Slovenskej republiky, finančne ju podporili: Ministerstvo kultúry SR, Národné osvetové centrum, mesto Martin, Matica slovenská, Žilinský samosprávny kraj.

Mediálnymi partnermi boli: Javisko, Dosky.sk – portál venovaný neprofesionálnemu divadlu, TV Patriot, Martinsko, rádio Zet 94,5.

/š/

VÝSLEDKY SÚŤAŽE DRAMATICKÝCH TEXTOV

Do súťaže, vyhlásenej Regionálnym osvetovým strediskom v Trebišove, boli prihlásené tri divadelné texty: T. Petrušková: Ako sme prišli do Šindliara, V. Benko: Pastier, M. Ďuriš: Samo z lazov.

Trojčlenná porota texty posúdila a rozhodla udeliť:

prvé miesto Vladimírovi Benkovi za dramaturgiu Pastier z poviedok V. Pankovčína

druhé miesto Miroslavovi Ďurišovi za autorský text kabaretu Samo z lazov

treťe miesto Terézii Petruškovej za autor-

ský text Ako sme prišli do Šindliara.

Všetky prihlásené scenáre spĺňali základné formálne kritériá súťaže. Ich spoločnými črtami boli snaha o artikulovanie osobitej poetiky, úzka zviazanosť so súborom, v ktorom boli realizované a hľadanie spoločenskej identity v tematickej linii. Benkova monodráma vychádza z viacerých textov prozaika Václava Pankovčína, divadelne rozvíja poetiku magického realizmu. Samo z lazov, naopak, inklinuje ku kabaretnej forme satirického divadla, parodizuje mnohé konzumné modely životné-

ho štýlu. Petruškovej scenár je mystifikujúcou skladačkou žánrových obrázkov z histórie založenia obce, vychádzajúcou z princípov malých javiskových foriem.

Mgr. Alžbeta Verešpejová, Mgr. Miroslav Dacho, Mgr. A. Ján Fakla

Vlado Benko: PASTIER Smutno-smiešna monodráma

Na javisku položený peň zo stromu. Prichádza pastier, v pravej ruke palica, na ľavej natiahnutá kožená rukavica.

Ta vy sce novinár, hej? A s ktorých novinkoch? Zas dajaké bulvárne, hejže?! No, neznam, neznam... znace kelo tu bolo takých jak vy? Ojój!!!

Sme? Jak... Sme? Hoj, ta to len o tých Bratislavčanoch píšu! Ja som prestal čítať novinky, jak zrušili tote vychodňárske. Tam bolo šitko. Jake grule vybrali pri Vranove, kelo kombajny išli pomosc na žatvu do Michalovec, jaká bitka bola v Slovenskej Vsi: Dušan Hangurbadži, Milan Hangurbadži, Joži Hangurbadži, Cyril Hangurbadži! Na trecej strane. Černá kronika. Ta jááák! Fotbal jak bavili vraňare. Hlapci, dorascenci, chlopi, tabuľky... šitko, šitko tam bolo. To som čítal, bo to bolo o nás! (*Zapaľuje si cigaretu.*)

Kurice? Nekurice? Dva mesace? Pche, ta kedz vy vytrimece telo kuric, jak ja som prestal kuric, odkedy nekurim a teraz začnem kuric, ta nevytrimece...

Ale kedz som bol mladý, som nekuril... Až po tym uraze, s tými palcami.

Toten mi odrezalo na cirkularu... Pomahal som švagrovi na stavbe, staval dom.

Robili sme také šalungy na deku. Už druhú deku sme cahali. A ja som rezal také malé desky... a neznam dodneska, či tam bol dajaký senk, či čo... len naraz mi desku skrucilo... Mal som kuščik vypíto. Fik! Kukam, héééj... a palec se už kotulal v pilinloch. Kričím na švagra: „Rudi, kukaj tu! Ta čo teraz?“, A Rudi rečuje: „Ta nič, sedni sebe, ja dorežem, už nemáme velo!..“

A tote dva mi vchalo do sústruhu. To som ešči robil na Čehoch, vo Vitkovicoch. Hej! Ta

jak by ne?! Ja znám sustružic. Znace, jak ja som lamal rekordy...?

Bo tote baníci robili furt dajaké rekordy, ta nahaňali aj nás. Ojoj, sustružic som znal! Sústruh dluchy... jak stadzi až ku temu stromu! Aj tisíc kusy som dakedy urobil za deň. Dalo se, bo jak som končil smenu, ta prišol majster a rečuje:

„Láďo, moch by si zustat na vopoledne? Potřebuju ješče udelat třista kusů! mužeš?!“ Ja rečujem, že dobre. Čo by ne! Ne? No a kedz som končil poobedňajšu, zas prišol majster za mnu a rečuje: „Láďo, mužeš zustat na nočni, chlopi se mi vožrali, nepřišli do prace... mužeš, Láďo?“ Ja rečujem, že dobre, čo by ne.

No a som začal rafac. Treska hrubá jak palec. Nože se lámali. Majster kričel:

„Láďo, pro Krista Pána, co děláš s těma nožama! Co to děláš?!“

A ja mu hvarim: „Majster, nasrac na nože, plan je doležitý, ne...? No a vtedy mi palce vchalo... Hm, tam som dobre zarobil. Škoda, že len dva týždne. Po tým úraze me už nevzali do roboty. Ta tak.

Potom som pošol do lesa. Scahoval som drevo s koňami. Odvtedy som kalika.

Chramem. Spadol mi kmeň na nohu. Jedno šcesce, že suchar, keby mi spadnul zdravý, ta ju rozdruzga calkom! Odrežu... Tam som dobre zarobil. Mal som na palenku, na cigarete... tam bolo dobre. Ale potom som si povedal: „Laci, ta to už ne pre tebe, nehaj to tak, čo se tu budžeš nacahovac...?“ A pošol som na družstvo, či nemajú dačo. Dajakú robotu. A oni, že hej. Pri jalovkoch. No.

A odvtedy som tu. Piaty rok. Zarobim menej, ale pri tym neščescu som mal aj velo šcesca! Jak som nastupil, ta dolu v Zalesi otvoril jeden sukromník karčmu!

Borovička len za sedzem korún! Asi gara-

žovka. Ale fajna, lahodná... Hm, ta to lacnejší jak za komunistoch! Neznam jak to robí... možno lacnejší kúpi abo čo.

To budze dajaký Žid, pomaly zarába, ale furt! On tam ma aj furt polno, nemace dze sednuc. Možno zato, že sú tam len dva stolky... Ja tam chodzim. Jak idú hlopi s traktorom, ta se zvezem s nimi...

(*Pastier vytiahne z nohavíc dvojdecovú flášu.*) Ale môžeme si dac aj tu, pan redaktor! Aha! Dajce si! No! A čo, že sce s motorom? Dze sce nehali? Pri karčme? Hej? No, ta potom vas pojdzem odpredvadzic... Nepijeece... ta ja si dám. (*Odpije z fláše.*) Ale vy sce zvedavý na to Ufo, hej? No. Ta to je tak.

Dakedy kedz sebe tu tak ležim... kedz nejdzem do karčmy.., ruky pod hlavu, kukam hore do neba... A kukam, dačo normalne na mne leci. Kuknem lepši, šak to ufo! Normalne mi zakývajú, potom zmiznú za Maguru, het.

To budú tote, čo ich Američane sledujú od vojny. Aj Rusi ich vidzeli na Sibíru paru razy. To tiež zajimavá vec. Ta oni tam majú na tých astronomických stanicoch ludzi jak mravoch... a ja ich tu vidzim každý deň.

My tu robime dvojme.... aha, tam sedzi. Miľo Pavličko. V dzedzine ho volajú Sandokan. Urzil se. Nerečuje se mnu. No, ta za čo?! Ta bo nerobí jak se patrí!

Nechodzi do roboty poradne! Ale ani predtým nechodzil... lenivý jak vša!

Len to očipučí leje do sebe! Ale ja se s nim nechcem nacahovac, bo to brič povaha... Pcha, a kedz sebe vypije!!! V kulturnym dome kedz dakedy dajaká zabava, pridze tam, kopne do dzveroch, a kriči na calú salu: „Ta čo? Mace šitke obute gumáky? Neska tu budze kervi po kolená!“ Aj na mne vycahnul nožík.

Chcel robic majstra. To tak, žeby on bral vyšší plat. Žeby sebe ležel fajne pod stromom,

v chladku... a ja aby som behal za jalovkami! Hóhó! Ta to ne!

Pošol som za predsedom, nech povie, kto je majster. Šak ja som starší, mne tu taký soplak nebudze rozkazovac! Ne? A predseda rečuje:

„Lacku, jasna vec, že ty si starší! Jasná véec! Povedz Sandokanovi, že kedz mu ty povieš toto, čo ja som povedal, ta to jak keby som mu ja povedal. Tak povedz. A kedz se mu nepáči, ta može isc! Ja tu mam na chodbe takých pasciroch na dzesec palce jeden!!!“ Mal kuščik vypito... Ta som pošol za Sandokanom a povedal som mu, že predseda ustanovil za majstra mne. Ta se urazil. Nerečuje se mnu. Za chvilu zas pojdze na očipuči. A jalovky nemá kto zahňač! Dobre, že mám teho psa. Starý je biedak... ale nedám ho utracic ani za čo! Rumoš se volá!

Fajny. Vycvičený! Jak zavolám na neho: „Rumoš! Podz sem! No podz sem!!!“, abo pridze, abo ne... Fajny je. On mi rozumí. A ja jemu. Kedz nevládzem, ta šitke jalovky obehá. Ta tak.

Majstrovane, jake tam majstrovanie! Ja se možem na take majstrovane vykašlec.

Dakedy spim tu. Dakedy doma. Jak kedy. Ale mne je najlepši tu, pri mojich jalovkoch... Ej začína dajak kropic! Pán redaktor, tu sebe poce sednuc pod vlečku. Tak. Pod strešku. A zoberce si tú zelenú deku pod zadek! Tú! Dobrá, konská, necaha tak odspodku.

Tu mi dobre. Isto. Ráno vstanem a už som v roboce. He... Nemusim se nadzerac po tých skaraných autobusoch. Hlopi hvareli, že už porušili skoro šitke linky, že už len chodza ráno s ludzami do roboty a poobedze z roboty domu.

Znace jak to dopadne? Oni budú len vozic ludzi do roboty – a z roboty nech sebe idú jak chcu! Uvidzice! Dajce na moje slová. Tak budze... Hój, čo ja som se nacestoval po autobusoch. Šestnasc roky do skrutkárni v Starej Vsi. Ha!

Autobusy napučené, ludzi jak haringoch. Nebolo teho, čo by vás puscil sednuc.

Každý se robil, že spí... A tote šofere! Ta to raz nepochopim, čo to za sorta!

Či to malo zarobia, či čo...? Zaochadzajú s tými ludzami, jak s hnojom.

My sme tu mali jedného, Tomáš Fukoň se volal. Ta to vám bol šofér! Nebol planý hlop, ale on zas išol na nervy. S tým jaky on bol kludný! Ten mal časúúú!

Jóóó... Raz som šol skorej z poobedňajšej, dal som sebe zrobiec v dielni taký stojan na topánky. Do verandy. Ta som se postavil len tak ku dverom, za chvilu budzem vystupovac, ne? Nemal tam ludzi... len dvojo-trojo tam sedzeli.

Autobus stál. Rečujem: „Mám týždenný, Tomáš!“ A on hvári: „Korunu.“

A ja mu rečujem: „Ta za čo? Šak tu nikoho nemaš! To nezavadzal!“

A on hvári: „Kedz je dačo vekše jak dvacec krat tricec krat štyridcec – korunu.“

Nepohol se. Kým som nezaplacil!

A to nič! Moja sestra šla raz na kercsciny do Popradu. A Tomáš tam vtedy robil na mestskej doprave... das rok, či kelo...? A vyvezla se s nim tam na sidlisko, Leopoldov to volajú. Jak

išla vystupic, ta se pýta Fukoňa, kedy idze nazad. A Tomáš rečuje: Teraz je dva. Idzem o pol trecej. O trecej. O pol štvartej. O štvartej. O pol piatej. O piatej. O pol šestej. O šestej. Potom končím.

Ja vam poviem, ta ten mal zlaté nervy! A raz čo nám zrobit! Čekali sme ho na zastávke, das tricec ludzi. Mal prisc o pol trecej. Ale na čas to bol zas pedant, to nemožem povedac, chodzil presne... Ale vtedy, o trecej ho net! O pol štvartej ho net! Prišol pred štvartu paru minúty! Ludze nervozne jak psi. Ženy chceli nakupic, dzeci v školke, ne...? Tomáš otvoril polovičku dzveroch, postavil se na schody a rečuje: „Mal som defekt. Týždenné!“ Ta ne žeby puscil skoro ludzi, bo každý se ponáhla, ne? Ale on ščikal a ščikal a ščikal. Ani myš by mu neprešla!

Potom sednul za volant a šol. A jeden zvarac... Palo Šmal se volal, vysoký dva metre pejc, mi rečuje: „Kukaj Laci, jak ho vydžubem!“ A to boli také autobusy, čo mali pod plafonom také čarné gombíky na zvonenie. Vyzerali jak tote anteny na baretkoch. A Palo len nacahnul kark a zacingal... čírrrr. Tomáš nič. Palo zas... čírrrr! Jak zacingal treci raz, vtedy ho zbačil v špigle a hvári: „Len si zacingaj, Palku, možeš...“ Palo zas... čírrrr! Tomáš zastavil autobus, otvoril dzvere, vylecel von. Vpredu na autobuse vyterhnul kryt, droty, calú kabeláz a rucil do prekopy! Vošol do autobusu a rečuje: „Teraz sebe zacingaj, dzeko mamine, teraz možeš!“ Sednul za volant, skrucil kľučikom... a autobus nešol! Išli sme sedzem kilometre pešo! Ta tak.

Ja možem byvac aj doma. Ale tu mi lepši. Pes leží pod vlečku. Ja dnuka.

Ale kedz veľká zima, ta ho zoberem ku sebe. Vera, dakedy tu tak leje, že ani psa by sce nevydurili von.

A dakedy, kedz mi je smutno, ta si aj za-

spievam: „Dze je tá móóójáááá, lubéééná Zuú-úzááá, či kravy dóóójiíi, či hloпоч zvááádzáá-áá“

Jaj, ta dze ona s chlopami. Kalika je moja Zuza. Vyše troch rokoch mi nedala.

Dakedy rano, kedz vstanem, ta se idzem domu najese... kedz už nemám ani chleba ani paščiky... Ale po cesce se zastavím v karčme, bo ju mám po cesce...

A dám sebe poldeci, pivo. To dobre dačo ceple do žaludka. A potom idzem domu. Ale už ne som lačný...

Že či chodzim do koscela? Ne. Od perveho svateho prijimania. Ani komunista som nebol, ale ani tým farárom neverim. Moj ocec tak hvarel... v ústoch furt švablik a špáral v zuboch. Neznam čo tam vyberal, bo my sme mali meso malokedy... A hvári: „Lacku, zapametaj sebe jednu vec! Raz a navždy! Kapitaliz-mus! Socializ-mus! Komuniz-mus! Mus!!! Čuješ? Všadzi maš mus! Rozumiš? To znači že musíš tak robic, jak ci prikážu! Ale teraz počuvaj sem, Lacku. Demokra-cia! Čuješ? Žadny mus tam neje. Robiš len to, čo chceš, rozumíš, Lacku?“

No, ta ludze hvaria, že máme teraz totu demokraciu, ale ja neznam, či to dobre, či plano... Bo je tam tota CIA. Chose – politik v dzedzine to číta: Siajej...

(Vytiahne z nohavíc fľašku.) Dace sebe? Ne? Ta ja si dám...

Ale vy sce zvedavý na to UFO, hej? Hm. Ja som s ufonami kamarát. Aj v karčme me volaju Ufu. Prišol Ufu na pivo... Joži Šantalaba hvarel, že ja musím mac bars silné to biorole! Jak? Biopole? Hej, hej!!! To je to, biopole!!!

To že ich pricahuje. Že oni si len takých vyberajú.

No, ta raz som tu tak sedzel, kuril marsku a naraz kukam: dačo leci.

Dajaké letadlo, ne? Ale potom si rečujem:

30

„Laci, nebudz glupy, šak letadlo hučí. A toto je ciho. Čo mu zdehli motory, či čo...“ A ten eroplán bol čoraz vekši a vekši! A ciho. Rumoš dostal strach, ja myslel, že se s totú deku konskú zakryje. Chudačisko, tiež nevidzel ešči také dačo. Jalovky začali bučec, krucili se, potom se rozucekali kadzi-tadzi...

A ja kukam. Ta to ne letadlo! Ta to bars čudný stroj! Okruhly jak vajling. Dookola kopu dymu, biely jak smotana... a to čudo rovno ku mne...

A z tej smotany vystupili trojo ludze..., no ludze..., také malé boli, jak desecročné dzeci..., jak moj Mírko. A boli cale biele od hlavy po pety. A hlavy veľké jak Kyrbys. Oči veľké jak žaba! A smiali se. Smiali se jak perun! Jedem mi hvaril: „Nebojte sa, my sme ufóni, prišli sme k vám z dvadsiatejdruhej galaxie, chceme tu s vami nadviazať diplomatické styky.“

Ja hvarim: „Čo vy scece, to je vaša vec, ale mne dajce pokoj! Ja tu mám svoje jalovky, ženu, dzeci. A viazac se možece tam s tými diplomatikami!“

A oni hvaria: „Dovoľte, aby sme vás pozvali na našu loď, pán Cvanciger!“

Ja rečujem: „Ta skadzi znace moje meno?“

Ten malý zasran rečuje: „My vieme všetko, pán Cvanciger!“

Rečujem: „Bodaj vas sneh spalil! Jalovky sce mi rozdurili, Rumoš se vas bojí.“

A už me lapili dvojme a cahali do eroplanu. Male, ale žilovatéééé! Ja se nemohol pohnuc! Kričím: „Dajce pokoj!“ A už som bol dnuka...

A v tym UFU, bo to se UFU volá, ta tam bola technika! Televizoroch, vecej jak vo Vitkovicoch, svetelka, gombičky, pačky... šitko to blikalo jak tote vietnamske svečky! Sama antikora! A kukam, stol. Ta keby sce vidzeli pan redaktor, čo to tam šitko bolo: palenky, vína, cigaletre, kolbasy, salámy, morské ryby, bažanty, pomaranče, banány, mandarinky, koláče, polné vedro zmerzliny...

A ten jeden, asi velitel, bo mal najveksiu hlavu, rečuje: „Ponuknite sa, pán Cvanciger.“

Ta čo som mal robic. Kedz davajú ber, kedz bijú ucekaj. Ale nesom jak Joži Andraščík, ten kedz zadarmo, ta pučí do sebe, aj keby mu malo bok vyrucil!

Rečujem: „Ta... dam sebe kuščik palenky... pokurim, kedz možem...“

Nalali whisky, brandy, špeciál. Zapalili cigaru. Kukam: Habana. A začali se vypytovac. Že čo a jak, abo čo, jak žijem? Ta som im povedal, že jak žijem, čo a jak, abo čo. Ne? A odvtedy

me podporujú. Prilecia. Donesu palenky, cigaletre... fajne.

Chosé - politik z dzedziny mi rečuje: „Laci, to ne sú ufóni! To sú špióni!!! Treba ich udac, hned a zaraz ich treba udac!“

A ja mu rečujem: „Chosé, ta ty si taký politik jak moja ric! Čo by som ich udával, kedz mi furt donesú tú najzakladnejšú poživeň, ha?“ Ta tak.

Ja mám na šitko svoj názor. Vidzice, pán redaktor, UFU mi furt donese aj palenku aj cigaletre. A farár čo? V živoce mi nič nedal! Aj som sebe povedal, že kedz zdehnem, nech me spalia a popel nech rozsypu po Magure. Aj papier som spisal...

(Vytiahne z nohavíc flašku.) Dace si? Ne? Ta ja si dám. Hojoj... UFU, UFU.

Chlopi se mi spočatku smiali, že kedz mám vypito, že vidzim UFU...

Ale Ondrej Balecký, ten z nižného konca..., čo robí v Košicoch! Ta ten poslal za mnu štyroch inžineroch, ale takých špeciálnych, čo skumajú UFU!

Ta prišli tu, a začali se vypytovac - tak jak vy, že jak vyzerá, o ktorej prileci, jak je tu dluho... a že či môžu ostac na pozorovanie. Ta hvarim: „Možece, mne je to jedno, jalovkom vyzerá, že tiež... Možece mi na nich kuščik kuknuc, ja si dačo vybavim na družstve?“

A oni, že dobre, že dozrú... A normalne si

tu rozložili stan, vycahli spacaky, ešusy, kotlik na guláš, či na čaj, či na čo... A ja som sebe odskočil na pivo. Pcha! He, he... A inžinere pasli kravy! Štyri dni tu boli... He, he... A UFU neprišol!

Bodaj ce sneh spalil... He, ta isto sebe mysleli, že ja sebe len tak vymýšlam, ale nebudzece veric, ešči v ten dzeň, jak odišli, ta večer prilecelo UFU! Donesli palenku, cigaletre... Ta som sebe povedal: „Ej, ten UFU nemá rad inžineroch!“ Ta tak.

Z teho mojho Mírka budze isto inžiner... abo radši ne, bo by se mu ani UFU neukázalo... he, he, he. Keby sce znali, čo to chlapčisko prečita knižkoch! Od rána do večera v knižkoch! Šak ho aj vyhodnocili! Jak najlepšeho čitateľa! Dostal odmenu! Knižku. Nevedkove dobrodružstvá. Ja mu hvarim: „Mírku, Nevedkove dobrodružstvá su tak dobre akurát do družstva!“

A on, tak mi tu sedzel, na tej zdravej nohe... a hvari: „Tato, to se ci normalne rymuje!“ Aj mne tu dakedy donese dajake knižky. Vonehdaj donesol takú o tých, o Indiánoch. Ta som sebe aj povedal: „Laci, Laci..., ty tu žiješ jak taký Apač! Už ci chýba len kobula. A pierka. A fajka. A Indiánka. A puška.“

Ta som pošol za starým Majerčákom, žeby mi urobil dajaký kvér, bo znám, že to jeho pasia! Aj sedzel štyri roky za to! Pytlačisko jak Mária! No ale hvarel, že pušky už nerobí, len opravuje bycikle. Že nechce mac klopotu so žandarami!

Ta som ho vycahnul do karčmy. Zobral som pivo, borovičku. A hvarim: „Pišta bači, ja tu pušku potrebujem, dzivé svine mi robia šarapatu na košáru!“

Nič. Zobral som ďalše poldeci, pivo. Hvarim: „Pišta bači, jak strelím dajakú sviňu, narobím kolbasoch, donesem!“ Nič. Ta som zobral ďalše poldeci, pivo a rečujem: „Pišta bači, pri Holčikovcoch rosterhala svorka šestnasc ovce! A jak prídu ku mne? Potom čo, ha!“ Nič. Zobral som ďalše poldeci, pivo a hvarim: „Ta čo Pišta bači, jak se dohodneme...?“ A on rečuje: „Laci, ja taký spity, že ja ci ani gumypušku nezmontujem...“ No..., ta to mace tak, dvasto korún som prepil a pušky net!!! Ta tak.

Rumoš! Rumoš! Daj ich dokopy! Nolem! Ic, no ic! Tak, tak... Dobrý pes.

On zrobí poradky, raz-dva. To u nás na družstve nebudze poradak nikdy!

Nikdy! Bo tam sedzia, tote... poviem rovno jak je - gluptáci!!! No povedzce, jaká tam prestavba, jaká demokracia...? To šitko len pánske vymysly! A biedny robotnik len žeby dre! Banda jedna komunistická! Preukazy porucali, ale šitke tam sedzia do jedného! A tote božie hoviadka na poľu... Vyduria to na cale leto von. V noci zima. Košár polný blata. Keby te kravy nemali rohy, ta by som si myslel, že tu pasem svine, pan redaktor! Tráva biedna... Aj kravy musia biedzic, aby družstvo ušetrilo! Ta to šetrenie! Žeby mali papalaše na prémie! Tak to je!!!

Ta, čo to je za robota?! Kukajce, pán redaktor, ja normalne plačem... mne je tak ľuto

tých jalovkoch, ja ich mam normalne rad, to by sce neverili, čo? Ta tak.

(*Vytiahne fľašu z nohavíc, odpije si.*) Pytace se, že prečo pijem? Šak nepijem velo! Len kedz se trápim. A ja se trápim furt...vera. Ta čo me trápi? Ta šitko.

Tote jalovky. Dzeci. Moja žena. Kalika. Ten najmladší Mirko se o ňu stará...

On je šikovný. Žena glupa, ja glupy, ale z neho dačo budze... No, mám aj dzifku, ta pravda... Ale jak skončila školu, ona má strednú poľnohospodársku..., ta se hned vydala. A pošla za hlopom. Dadzi pri Nových Zámkoch byvajú... Že jej tam lepši... Už má troch chlapcov. Jeden má šesc roky, druhý štyri, no a ten najmladší, Lacko... ten má rok a pol. Ešči som ich nevidzel... Ta tak.

Hajaj... dakedy sebe tak poviem, že najlepší tým gluptákom, čo majú papier na hlavu. Takých nič netrapi! Ráno vstanú. Smeju se. Idú spac. Smeju se. Caly dzeň se smejú, jak Čiňane! Ale neublizia nikemu. Nepoznaju zlosc, pomstu, nenavisc... My sme tu tiež mali jedného, das tridsectri roky mal...

Taký neposedný, zvedavý. Pobehoval furt, skákal hore-dolu. Do každej džurky by vošol. Šak sme ho aj volali Džurka. V dzedzine ho mali radzi... ale to všadzi majú takého, neznam prečo... Pytajú se ho: „Džurka, máš frajerku?“ - „Mááámm!“ - „A dze robi?“ - „V Ameriké-éé!“ - „A čo robi?“ - „Spieéévvááá!“ - „A jak se volá?“ - „Mmmadonnnaaa!“

Spadol na hlavu, kedz mal tri mesace. Jeden športkar, Peťo Lihaj mu rečuje:

„Džurka, nadiktuj mi dajaké čísla do športky. Glupy na furt šcesce... a ja som ešči nikdy nemal.“ Ta Džurka mu nadiktoval a Lihaj podal tikety. Ale das tricec. Calú kopu. A šitke rovnaké. Aby vyhral čo najvecej. Nela-pi ani čísla.

Lihaj mu hvaria: „Ty, Džurka, keby si nebol glupy, ta ce zbijem jak hada!!!“

Džurka mu rečuje: „Ta kedz si nevyhral, kup kofolu!“ Džurka nepil palenku.

No ale Lihaj mu kúpil aj kofolu, ale aj poldeci. Kedz Džurka vypil poldeci, zbačil pri výčape mucholapku s nalepenými muchami, husto. Sterhnul ju dolu a calú ju zjedol. Hlopi začali vyskakovac: „Džurka, šak zomreš!“ Ale nezomrel.

Na druhý dzeň dakto donesol do karčmy žabu. Džurka vypil pivo a calú ju sčapa! Jak taký francúsky labužník! A tak to začalo. Kedz vypil dačo ostré, ta urobil dajakú gluposc, čo mu nahvareli hlopi...

„Džurka, nolem urob astronauta!“ - vyškral se na najvyšší strom, jak panelák, a skočil dolu. „Džurka, urob potapača!“ - skočil do jarku! V januáru!!!

„Džurka, jak robi dzivá sviňa?“ - lehnul do prekopy pri cesce, akurát se topil sneh - a tam se čvachtal calý dzeň. „Džurka, a takého čuvača na košáru znaš urobic, ha?“ - Džurka sednul na schody pred karčmu a nepuscil nikeho! Až do zaverečnej! No a potom... chlopi raz bavili v karčme karty. Kopu ich bolo okolo stola, das desec... Nervy, bo v banku bolo das štyristo

korún. A Džurka poskakoval jak furt, ne? Karty nepoznal... smial se. A jeden mu hvari, taký nervák, asi mu nešla karta: „Džurka, daj pokoj, idz se daci obesic het!“ - No a Džurku našli obeseneho pri zelovocu... Ta tak.

To je tak, že tote dobre ludze, čo nikdy nikemu v živoce neublizili, ta sú na druhý svece. A také vagabundzi, te behajú po svece furt! Jak aj moj syn... Najstarší. Feri. Calý dzeň len v karčme sedzi a pije. Nezamestnany. To ale ne za to sedzi a pije! Ale za to, že se mu robic nechce! Ani vidzec ho nechcem!

Calú podporu prepije. Maceri nedá nič. Nič sebe nekúpi... Ja jak vidzim, že sedzi v karčme, ani tam nejdzem. Raz me zbačil, jak sedzim pri stole... Prišol ku mne a rečuje: „Čo tu sedziš? Čo nejdzeš domú? Maceri povedz, že kedz nenavari, ta jej hlavu odterhnem! A davaj dvacec korún!“

Ta taký je moj Feri. Jak pridze domú spitý, zbije Zuzu, dakedy aj teho mladšeho. Na mne už išol aj s nožom. Aj so sekeru. Dzvere rozbil. Tanere pobil.

Kedz je spitý, len by zabíjal! Ja neznam..., čo toto je za povaha? Ja neznam, čo mám robic? To se opakuje rok čo rok. Cale leto. V zime ne, bo v zime sedzi v base. Dačo ukradne, dakeho zbije do kervi... a už ho berú. On rečuje, že mu v base dobre. Ta kedz ci dobre, ta ostaň tam aspoň tricec roky a bol by pokoj!!!

Len hanbu mi robí. Ludze hvaria, že net v dzedzine sprostestého, jak moj Feri!

Pije, kradne, bije se..., keby se oženil, možno by bolo lepši. Ale ktorá by chcela takého vagabunda?! Calú podporu prepije. Mac navari... a kedz nenavari, ta ju zbije. Ja tu pri jalovkoch a doma vojna. Tamteho roku to bolo. To mal isc zas sedzec, koncom oktobra... Prilecel Mirko, ten mladší a kriči: „Tato, tato, poce domúúú! Feri zas bije mamúúú...!“

Ta som vzal bakulu a s tú dochramanú nohu škyntám dolu do dzedziny..., až na cestu som čul krik. Vejdzem do kuchyni a on tam. S nožom v ruke. Štuchol somho s bakulu do brucha, skrucil ruku a tresol o stol... Na! Tu máš! Ja tvojho Ancikrista! Ta ty budzeš macer bic?!!! Dolamal som mu ju. Na dvoch mescoch.

Pol roka nosil sadru... Ta tak.

No... ale nehajme to tak, pán redaktor, to nemože nikeho zaujmac. My sme len také ludze...neškolovane, glupe. A počuvajce, vy kedz sce z tej Bratislavy... Nepoznace tam Vasila Gonduláka? To moj bratranec. Ne? V Slofnafce robí!

Šak znam, Bratislava velika... Ja som ešči nebol v Bratislave. Švager bol.

31

Rečoval, že bol na tym mosce esenpé, čo má takú reštauráciu, čo se tak krúci... Že sebe dal malinovku, najlacnejše, čo tam mali... A že pacil štyridsec korún!

Ja mu hvarim: „Rudi, za té koruny by sme mali po tri poldeci!“

(*Vytiahne fľašu z nohavíc.*) No, už net. Skočime ku Židovi, poce, poce pán redaktor..., dace si aspoň čaju. Hm. Vy sce boli zvedavy na to UFU, hej? Jóój, pan redaktor, neska nedobry dzeň. Zacahnuto. A kedz zacahnuto, ta ani UFU neleta...

KONIEC